

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Харківський національний університет будівництва та архітектури

***ЕФЕКТИВНІСТЬ СУЧАСНОГО
БІЗНЕСУ В УМОВАХ ДИНАМІЧНОГО
СЕРЕДОВИЩА***

Монографія
за заг. ред. д-ра екон. наук, професора Л. Л. Калініченко

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради
Харківського національного університету
будівництва та архітектури
Протокол № 9 від 27.04.2018 р.

Харків 2018

УДК 330:34

E90

Рецензенти:

Дикань В.Л. – д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри економіки та управління виробничим і комерційним бізнесом Українського державного університету залізничного транспорту;

Кузьминчук Н.В. – д-р екон. наук, професор кафедри економічної кібернетики та маркетингового менеджменту Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»;

Посохов І.М. – д-р екон. наук, професор кафедри організації виробництва та управління персоналом Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут».

Відповідальний за випуск:

канд. екон. наук, доцент кафедри економіки ХНУБА Пакуліна А. А.

E90 Ефективність сучасного бізнесу в умовах динамічного середовища:

монографія / За заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Л. Л. Калініченко. – Х. : ФОП Панов А. М., 2018. – 360 с.

ISBN 978-617-7541-84-3

В монографії розглянуто актуальні напрями підвищення ефективності діяльності суб'єктів господарювання, висвітлено проблеми ресурсної, інноваційно-інвестиційної, кадрової, фінансової, управлінської та зовнішньоекономічної діяльності бізнес-структур.

Розділи монографії друкуються в авторській редакції. Редакційна колегія не несе відповідальності за достовірність статистичної та іншої інформації, яку надано в рукописах, а також коректність цитованості матеріалу, і залишає за собою право не розподіляти поглядів деяких авторів на ті чи інші питання, які розглянуті у розділах.

Монографія розрахована на науковців, викладачів, аспірантів, студентів вищих навчальних закладів, представників бізнесу та громадських організацій, яких цікавлять питання, пов'язані з функціонуванням сучасного бізнесу в умовах динамічного середовища.

УДК 330:34

ISBN 978-617-7541-84-3

© Колектив авторів, 2018

© Харківський національний університет
будівництва та архітектури, 2018

аспірант Жадан Ю. В.

Національний технічний університет Харківський політехнічний інститут

ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ОЛІЙНО-ЖИРОВОЇ ГАЛУЗІ

Вступ. В умовах сучасної інтеграції України до світового господарства олійно-жирова галузь стала стратегічною галуззю агропромислового комплексу України, що стрімко розвивається та наповнює бюджет України валютою від експорту готової продукції. В цих умовах вкрай актуальним завданням є забезпечення сталого функціонування та розвитку промислових підприємств олійно-жирової галузі, що не можливо без ефективного управління ризиками олійно-жирових підприємств.

Мета розділу – дослідити категорії механізм, управління, механізм управління, механізм управління ризиками і запропонувати стратегію управління ризиками для підприємств олійно-жирової галузі України.

Результати дослідження. Категорія «механізм» у наукових джерелах трактується по-різному, виходячи зі специфіки предметної галузі дослідження і ступеню актуалізації проблеми. Так, згідно механістичного підходу під механізмом розуміють пристрій, що дозволяє об'єднати статичні і динамічні процеси [10, с. 99], або систему з'єднаних між собою деталей машин, які можуть виконувати певні рухи завдяки споживанню механічної енергії [7]. Натомість згідно діалектичного підходу, наявність зв'язку «всього з усім» свідчить про існування «деякого механізму», що його спричиняє. За допомогою його виявляється взаємодія речей, що пізнається тільки при системному підході [34, с. 118].

Діалектичний взаємозв'язок між категоріями «механізм» і «управління» розкривається у [9, с. 518, с. 1252], а саме, механізм розглядається як внутрішня побудова машини, прибору, апарату, що призводить її в дію або до руху; це система, пристрій, що визначає порядок якого-небудь виду діяльності; а управління – як сукупність засобів, приборів, завдяки яким керують процесом функціонування машини, механізму (важелі управління).

У сучасному словнику іноземних слів [1, с. 481] термін «механізм»

тракується і як внутрішня будова будь-якого явища, і як сукупність станів і процесів, із яких складається будь-яке явище. Погоджуємося з думкою [37, с. 298], що перевагою даного подвійного визначення є те, що спочатку потрібно визначити, як побудований даний об'єкт, щоб потім можна було перейти до дослідження процесів його функціонування і розвитку.

Категорію «механізм управління» розглядають представники різних напрямів та наукових шкіл управління, відзначаючи окремі його структурні елементи: об'єкт управління, стан, господарські процеси, соціальну спрямованість тощо. Разом з тим, на сьогодні в економічній літературі немає чітко встановленого значення терміну «механізм управління».

На думку А. Л. Шатохіна і Т. Б. Ігнашкіної [36, с. 401] механізм управління – це система, яка складається з суб'єкта та об'єкта управління, що використовують різноманітні методи, важелі, засоби, ресурси для своєчасного вирішення комплексу завдань з метою захисту, підтримання та покращення господарської діяльності в умовах постійної зміни зовнішнього середовища.

Інші вчені зазначають, що в якості механізму управління прийнято розглядати основний процес виробництва товарів та послуг [33, с. 143], або що це – процес прийняття рішень [31, с. 112]. Практичне значення механізму управління – це використання певних засобів управління за допомогою обраних методів [34, с. 49].

Загалом беззаперечним є те, що процес формування механізму управління повинен здійснюватися відповідно до системних принципів оптимізації управлінських рішень.

Незважаючи на чималу кількість факторів ризику, які важко оцінювати на рівні підприємства, існують інструменти, що дозволяють прогнозувати, запобігати або зменшувати вплив переважної кількості ризиків. Вибираючи і реалізуючи заходи з управління ризиками, підприємства орієнтуються насамперед на особливості свого ринку.

Перебіг подій та розвиток світових і українських криз дає зрозуміти, що тема управління ризиками є завжди актуальною. Крім того, розгляд сутності управління ризиками в принципі неможливий у відриві від розуміння управлінської діяльності.

Говорячи про управління ризиками, потрібно усвідомлювати, що управління ризиками – це в принципі не відмова від ризику, а побудова ланцюжка рішень з об'єктивною оцінкою самих ризикових ситуацій.

У реальному житті процес управління ризиками – це перш за все компроміс між пошуком можливості отримання додаткових прибутків і оцінкою впливу витрат фінансових, трудових і часових ресурсів у разі несприятливих результатів ризикових подій.

Якісне та ефективне управління ризиками вимагає формування певного набору інституціональних і методичних (в т. ч. автоматизованих, програмних) компонентів, взаємодія яких дозволяє отримувати управлінську інформацію відповідної якості, необхідну для вжиття адекватних рішень, що пов'язані з управлінням ризиком.

З метою формування комплексних уявлень про наукові й методологічні

засади управління ризиками, необхідно, насамперед, враховувати їх особливості щодо до прийнятого часового горизонту управління. В найширшому сенсі можна розрізняти специфіку стратегічного й тактичного управління ризиками. За такого розмежування стратегічне управління полягає в розробці вихідних принципів, прийнятних кількісних та якісних параметрів ризиків, визначення оптимальних способів їх досягнення. Зі свого боку, тактичне управління зводиться до обґрунтування й обрання комплексу інструментів та методів щодо ефективного управління певними різновидами ризику.

Відтак, проблеми розробки методології управління ризиком відносяться безпосередньо до стратегічної ланки ризик-менеджменту [8, с. 209]. Рішення стратегічних і методологічних завдань можливе при правильно розробленій тактиці, що уявляє собою систему методів управління ризиком. Управління в згаданому аспекті є сукупністю обґрунтованої методології й успішної апробації її інструментів та методів при мінімізації ризиків.

В залежності від стратегічної мети діяльності підприємство постійно здійснює балансування відношення «ризик – дохідність» із переважанням одного із критеріїв. При цьому воно може потрапити в одну з трьох зон: 1) недостатньої дохідності – підприємство ухиляється від здійснення ризикованої діяльності, але при цьому не забезпечує достатнього доходу; 2) невиправданого ризику – підприємство приймає заздалегідь неприйнятний ризик, в зв'язку з чим вірогідність отримання запланованих доходів суттєво знижується; 3) безпечного функціонування – підприємство забезпечує себе необхідним рівнем дохідності і приймає розумний ризик.

Оскільки одним з основних завдань сучасного фінансового менеджменту є отримання максимальних прибутків при мінімально можливих ризиках, для керівництва підприємства – трансформується у намагання зробити все можливе задля того, щоб ухилитися від тривалого перебування у перших двох зонах, що призводить до поганого фінансового стану.

Все це зумовлює потребу в опрацюванні концепції механізму управління ризиком з урахуванням викликів посткризового стану вітчизняної економіки. Такий механізм має ґрунтуватися на загальних і специфічних принципах, головні з яких: наукова обґрунтованість, комплексний підхід, безперервність, системність, забезпечення стійкості підприємства, оптимізація показника «дохідність – ризиковість», максимальне врахування всіх чинників, що чинять вплив на формування загального ризику.

Метою ефективного механізму управління ризиком є обґрунтування найбільш продуктивних методів, інструментів й важелів реалізації функцій планування, аналізу, регулювання та контролю при управлінні ризиками підприємства. Ефективна реалізація цих функцій сприятиме досягненню оптимального рівня прибутковості підприємства при дотриманні мінімального ризику.

Загалом, управління ризиками є важливим елементом в діяльності підприємств і організацій. На жаль, у вітчизняній практиці превентивне управління ризиками використовується далеко не завжди, особливо у порівнянні з підприємствами в розвинених країнах.

Аналізуючи теоретичні джерела [5; 6; 8; 12; 13; 14; 15; 16; 17; 18; 19; 20; 21; 22; 23; 26; 27 та ін.], можна прийти до висновку, що весь процес управління ризиками можна визначити як сукупність застосування різних інструментів ризик-менеджменту. Також можна відмітити, що у сучасній практиці існують уявлення про розподіл методів управління згідно етапів управління ризиками, а саме: якісний і кількісний аналізи ризиків і безпосередньо вплив на ризикові події чи їх наслідки. В межах зазначених етапів існує також поділ на підсистеми. Однак такий підхід до систематизації не можна визнати вдалим, тому що він не дає повного розуміння відношення застосовуваного методу до визначеного етапу, хоча й демонструє логічний процес управління ризиками. Це, перш за все, пояснюється неоднаковими підходами до розуміння методів різними авторами, які звужують чи навпаки розширюють функціонал залежно від оцінок їх застосовності. Необхідно відзначити, що більшість популярних на сьогодні методів виходять за рамки вказаних етапів, поєднуючи в собі складові ідентифікації й аналізу, і можуть бути задіяні як частина процесу ризик-менеджменту [23; 24; 25; 26; 28; 29].

Для підтвердження наведеної думки у якості прикладу можна навести метод експертних оцінок. Чимало науковців, прагнучи максимально збільшити функціонал зазначеного інструменту, відносять його до кількісних методів оцінки ризиків, які включають збір та аналіз експертних даних [10; 4]. Проте більш коректно сутність методу доцільно виразити у виявленні думок експертів і виборі на основі їх рішень. Такі думки мають здебільшого суб'єктивний характер при тому, що кількість вхідних даних є недостатньою. Різниця полягає в тому, що як окремий інструмент ризик-менеджменту зазначений метод не має всі складові, що необхідні для зіставлення отриманих експертних думок і визначення та агрегування групи ризиків. Однак для практичного використання його доповнюють інструментами математичного і статистичного аналізу, що робить можливим розширити його функціонал. Відтак, даний метод можна успішно застосовувати і при ідентифікації ризиків (тобто, як метод мозкового штурму), і при прийнятті рішень за ризиком (прийняття колективного рішення з управління). Розгляд даного прикладу засвідчує, що, по-перше, методи, які реально практикуються, є сукупністю різних відокремлених елементів управління ризиками. Необхідно здійснити систематизацію за двома принципово різними напрямками діяльності: підготовка інформації задля прийняття управлінських рішень та регулювання ризиків чи їх наслідків. З іншого боку існує група методів, наприклад, метод Монте-Карло [2], які здійснюють виключно оцінку схильності до ризику, або ж агрегування ризиків без їх кількісної та якісної оцінки.

При цьому підході для першого напрямку діяльності систематизація має уявляти собою структурування методів через здійснення аналізу необхідного потоку інформації на вході і виході, при найбільш ефективному співвідношенні функціональних інструментів аналізу ризику, що входять до складу методу. Різноманітність таких інструментів надає можливість їх комбінування, відтак систематизація має бути універсальною й відображати сильні і слабкі сторони. Тож, управління ризиком може складатися з ряду етапів для подальшого обрання методів управління:

- отримання інформації – збирання даних з різних джерел, на основі яких є можливості ідентифікації нових ризиків. До таких джерел можуть відноситись: фінансова документація, технічна документація, внутрішні опитувальники, графічне відображення організаційної структури й технологічних потоків на виробництві, внутрішні й зовнішні аудити, інформативні джерела про зовнішнє середовище (публікації в пресі, аналітика щодо змін в законодавстві, заяви і дії конкурентів тощо), дослідницькі й статистичні дані, організація зворотного каналу зв'язку зі співробітниками підприємства;

- якісний аналіз ризиків – ідентифікація усіх можливих ризиків, без математичних оцінок ймовірності їх реалізації;

- кількісний аналіз ризиків – кількісний аналіз очікуваного потенційного впливу ідентифікованих ризиків;

- оцінка якісної кореляції – аналіз взаємозалежностей між окремими ризиками без здійснення їх математичної оцінки;

- оцінка кількісної кореляції – математичні оцінки кореляції між різними ризиками;

- агрегування груп ризиків – об'єднання різних ризиків для оцінки їх спільного впливу на функціонування підприємства;

- врахування кореляції при агрегуванні;

- оцінка здатності до ризику, спрямована на оцінку впливу ризиків чи зміни окремих параметрів на загальне функціонування підприємства.

У другому напрямку діяльності можна казати про безпосередній вплив на ризик і наслідки ризику. Основою систематизації тут є обрана стратегія управління ризиками для різних рівнів управління ризиками (рис. 1): відмова від ризику; прийняття ризику; розподіл ризиків.

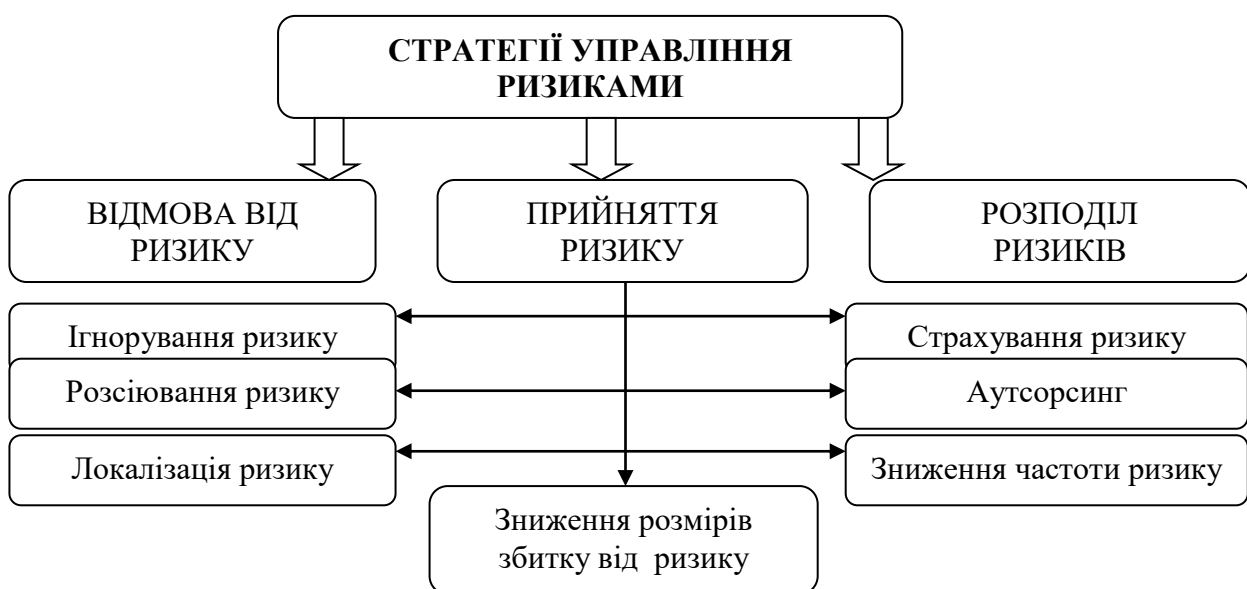

Рисунок 1 – Стратегії управління ризиками та їх наслідками
(авторська розробка)

1. Відмова від ризику – найбільш простий та ефективний метод управління, адже він виключає прямий фінансовий вплив у разі реалізації ризикової події і витрат, що пов'язані з управлінням. Цей метод містить в собі відмову від ризику (наприклад, вихід з небажаного проекту) чи перенесення відповідальності за ризик, наприклад, на страхову компанію, постачальника, підрядника тощо.

Проте надмірне застосування другого варіанту не є бажаним, оскільки воно призводить, по-перше, до залежності від компетенції інших економічних агентів в управлінні ризиками, а по-друге, – до можливих непрямих втрат (наприклад, банкрутство підрядника і, як наслідок, зрив термінів випуску продукції).

Проте в сучасній підприємницькій практиці прийняття на себе всіх ризиків є альтруїстичним і суперечить всім базисним принципам ринкової діяльності, що спрямована на збереження й збільшення капіталу. Складний характер ризику при перерозподілі передбачає, що кожна сторона бере на себе його частину, усвідомлює і керує ним протягом усього виробничого циклу. Розподіл ризиків – це балансування, при якому мінімізація ризику одного учасника проекту означає його максимізацію для іншого учасника.

2. Стратегії прийняття ризику пов'язані з усвідомленою або неусвідомленою участю підприємства в процесі управління ризиками. До форм управління ризиком відноситься:

- ігнорування ризику як такого, тобто відсутність дій в надії на не реалізацію ризикової події;

- розсіювання ризику – процес, який є зворотнім скороченню часового інтервалу чи простору. Даний метод управління ризиком також, як правило, спрямований на зменшення залежності підприємства від зовнішніх чинників, але через ведення господарської діяльності на слабо пов'язаних «ризикових просторах». Вибір декількох регіонів для здійснення діяльності, поділ проекту на декілька етапів, інвестування в різні активи, робота з альтернативними постачальниками, наявність кількох джерел фінансування – все це прояви методів розподілу ризику;

- локалізація ризиків і їх наслідків здійснюється шляхом «відгородження» операційної діяльності, що пов'язана із надмірними ризиками. Зазначений метод має широке використання при захисті бренду чи статусу основного підприємства в групі компаній. З метою цього створюють дочірні господарюючі суб'єкти, що не мають прямого юридичного зв'язку з іншими економічними агентами і з основним підприємством. Керівний склад в таких дочірніх компаніях часто формується із залученням членів основного підприємства;

- страхування – передача відповідальності з відшкодування можливих збитків на страхову компанію, що спеціалізується на подібних операціях, на договірних засадах, або ж самострахування (резервування підприємством необхідної кількості ресурсів);

- аутсорсинг – передача деякої частини внутрішніх операцій чи певних

напрямків діяльності підприємства та пов'язаних з цим ризиків стороннім організаціям. Наприклад, на аутсорсингу може працювати охорона підприємства, служба доставки, приватне медичне обслуговування, страхування працівників тощо.

- зниження частоти ризику або можливості збитку – це превентивні заходи, що мають на меті зменшення ймовірності реалізації ризику. Вони застосовуються за умов високої ймовірності реалізації ризику і при малій можливості нанесення збитку, наприклад, брак у виробництві;

- зниження розмірів можливого збитку від ризику. Його застосування доцільно при великому чи середньому розмірі можливих збитків з невеликою частотою реалізації. До такого роду заходів можна віднести, наприклад, установку електрогенераторів резервного живлення або установку систем пожежної безпеки.

Існують й інші методи управління ризиком, зокрема:

- скорочення часового інтервалу чи простору, в рамках якого ризик може реалізуватись. Це є ефективним для ризиків, які важко піддаються іншим засобам впливу, наприклад, для зовнішніх ризиків. Скорочення часу на реалізацію продукції зменшує ризик зміни кон'юнктури ринку;

- розподіл кореляційних зв'язків між окремими ризиками – створення таких умов, коли реалізація однієї ризикової події не призводить до реалізації наступної. Може використовуватися в складних виробничих системах, де вихід з ладу якоїсь частини локалізується, не даючи можливості поширитися на всі інші частини;

- запобігання небезпечної поведінки. Даний метод орієнтований, перш за все, на здійснення контролю поведінки працівників підприємства, встановлення певних обмежувачів дій і підвищення кваліфікації персоналу при управлінні ризиками.

В якості активного ризик-менеджменту на підприємстві слід також розглядати збільшення загального рівня ефективності, розробку і впровадження сучасних технологій, роботу над конкурентними перевагами, як прямими чинниками, що впливають на здатність ухилятися від ризиків.

3. Розподіл ризиків або груп ризиків – розподіл ризику між підприємствами, що входять в об'єднання, на договірних умовах. Основними принципами розподілу ризиків є [3, с. 52]: 1) ризик має передаватися тому з учасників, який має кращі можливості щодо контролю подій, які здатні викликати ризик; 2) ризики мають визначатись, розумітись й оцінюватись усіма партнерами, що беруть участь в проекті; 3) учасник, що приймає ризик має володіти технічними або управлінськими можливостями щодо управління ризиком; 4) такий учасник повинен володіти певним фінансовим потенціалом, що дасть можливість здолати наслідки ризику чи запобігти його виникненню; 5) учасник повинен мати бажання щодо прийняття на себе ризику. Розподіл ризиків використовується, коли кожне з підприємств окремо не має задовільного рівня сталості до ризиків або вважає недоцільним спрямування обмежених ресурсів на запобігання ризикам. Колегіальне управління має на меті не тільки розподіл «плати за ризик» в разі його реалізації пропорційно

відповідно до умов договору, а й поділ «винагороди за ризик». З цією метою може здійснюватися, наприклад, об'єднання підприємств у фінансово-промислові групи для більшої диверсифікації виробництва.

Висновки та наукова новизна.

1. Досліджено категорії механізм, управління, механізм управління, механізм управління ризиками.
2. Запропоновано стратегію управління ризиками для підприємств олійно-жирової галузі України.

Список використаних джерел

1. Баш Л. М. Современный словарь иностранных слов: толкование, словоупотребление, словообразование, этимология / Л. М. Баш. – М. : Вече, 2012. – 959 с.
2. Бежик Н. Метод Монте-Карло в анализе рисков компании: содержание и использование / Н. Бежик, А. Усихина, С. Темерова, И. Карпова // Научные идеи, прикладные исследования и проекты стратегий эффективного развития экономики : сборник статей-презентаций научно-исследовательских работ ; Образовательно-научный центр «Финансы». – М. : Аудитор, 2016. – С. 199-202.
3. Бондар Н. М. Методологічні засади обґрунтування розподілу ризиків між учасниками проекту державно-приватного партнерства / Н. М. Бондар // Молодий вчений. – 2014. – № 7(1). – С. 51-55.
4. Броило Е. В. Особенности применения экспертного метода в оценке рисков организации / Е. В. Броило // Новая наука: Опыт, традиции, инновации. – 2015. – № 7-1. – С. 120-127.
5. Вербіцька І. І. Ризик-менеджмент як сучасна система управління ризиками підприємницьких структур / І. І. Вербіцька // Сталій розвиток економіки. – 2013. – № 5. – С. 282-291.
6. Дикань В. Л. Дослідження міжнародних стандартів управління ризиками / В. Л. Дикань, І. М. Посохов // Бізнес Інформ. – 2014. – № 1. – С. 314-319.
7. Караванський С. Практичний словник синонімів української мови : понад 20 000 синонім. рядів / С. Караванський. – 5-те вид., опрац. і допов. – Львів : БаК, 2014. – 528 с.
8. Литюга Ю. В. Стратегічний ризик-менеджмент підприємства / Ю. В. Литюга //Формування ринкової економіки : зб. наук. праць / М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». – К. : КНЕУ, 2012. – Спец. вип. : у 2 ч., Ч. 1. : Стратегічні імперативи сучасного менеджменту / відп. за вип. С. М. Соболев. – С. 205-215.
9. Ожегов С. И. Толковый словарь русского языка : около 100 000 слов, терминов и фразеологических выражений / С. И. Ожегов ; под ред. Л. И. Скворцова. – М. : Мир и образование, 2016. – 1375 с.
10. Олейви Х. З. Метод экспертных оценок как метод оценки хозяйственного риска на предприятии / Х. З. Олейви // Актуальные проблемы гуманитарных и естественных наук. – 2014. – № 5-1. – С. 221-224.
11. Петрушенко Л. А. Единство системности, организованности и самодвижения : о влиянии философии на формирование понятий теории систем / Л. А. Петрушенко. – М. : Мысль, 1975. – 286 с.
12. Posokhov I. M. The improvement of approaches to the classification of risks of industrial enterprises / I. M. Posokhov, U. V. Zhadan // Marketing and Management of Innovations. – 2016. – № 4. – P. 285-300.
13. Posokhov, I. M. Analysis of risk category and scientific approaches to determination of risk [Text] / I. M. Posokhov // Visnyk natsionalnoho technichnoho universytetu «KhPI». – 2012. – № 5. – P. 101–108.
14. Посохов І. М. Аналіз досліджень зарубіжних наукових шкіл ризик-менеджменту / І. М. Посохов // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2013. – № 4. – С. 164-172.

15. Посохов І. М. Аналіз ризиків управління в системі менеджменту якості підприємства / І. М. Посохов // Бізнес Інформ. – 2016. – № 1. – С. 311-316.
16. Посохов І. М. Дослідження державної політики регулювання ризику в країнах ЄС / І. М. Посохов // Економіка. Фінанси. Право. – 2016. – № 2. – С. 8-11.
17. Посохов І. М. Дослідження існуючих наукових підходів до визначення категорій "ризик", "управління" та "управління ризиками" / І. М. Посохов, Ю. В. Жадан // Бізнес Інформ. – 2015. – № 12. – С. 26-31.
18. Посохов І. М. Дослідження методів оцінки ризиків корпорацій / І. М. Посохов // Європейський вектор економічного розвитку. – 2013. – № 2 (15). – С. 211-217.
19. Посохов І. М. Дослідження становлення та наукових розробок вітчизняної школи ризикології / І. М. Посохов // Формування ринкових відносин в Україні : зб. наук. пр. – Київ : НДЕІ, 2013. – № 9 (148). – С. 165-170.
20. Посохов І. М. Заходи щодо розвитку управління внутрішніми ризиками взаємодії корпорації промислових підприємств залізничного транспорту / І. М. Посохов // Promising problems of economics and management : coll. of sci. art. / sci. ed. S. I. Drobyazko. – Montreal : Publishing house "Breeze", Canada, 2015. – P. 278-282.
21. Посохов І. М. Комплексна технологія управління ризиками в міжнародному бізнесі / І. М. Посохов, Ю. В. Жадан // Сучасні тенденції міжнародних економічних відносин. економічна інтеграція України у світове господарство : кол. монографія / І. М. Посохов [та ін.] ; ред. кол. І. М. Посохов [та ін.] ; Харківський політехнічний ін-т, нац. техн. ун-т. – Харків : НТУ "ХПІ", 2016. – Розд. 3.1. – С. 132-144.
22. Посохов І. М. Побудова системи та розробка механізму управління внутрішніми ризиками взаємодії корпорації промислових підприємств залізничного транспорту / І. М. Посохов // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка». – 2015. – Випуск 2 (46). – С. 213-220.
23. Посохов І. М. Розробка заходів зі зниження ризиків промислових підприємств залізничного транспорту / І. М. Посохов, Ю. В. Жадан // Бізнес Інформ. – 2015. – № 11. – С. 176-180.
24. Посохов І. М. Сучасний стан методичного забезпечення управління ризиками корпорацій / І. М. Посохов // Бізнес Інформ. – 2012. – № 10. – С. 266-271.
25. Посохов І. М. Сучасні міжнародні стандарти ризик-менеджменту / І. М. Посохов, О. О. Ходирєва, Г. Ю. Кабиш // Сучасні тенденції розвитку світової економіки : зб. матеріалів 9-ї Міжнар. наук.-практ. конф., 26 травня 2017 р. – Харків : ХНАДУ, 2017. – Т. 2. – С. 77-78.
26. Посохов І. М. Теоретичні та практичні аспекти управління ризиками корпорацій : монографія / І. М. Посохов. – Харків : ПВПП СЛОВО, 2014. – 499 с.
27. Посохов І. М. Удосконалення нормативної бази фінансово-економічних показників для аналізу ризиків корпоративної діяльності // Економічний часопис-XXI. – 2013. – №. 7-8 (1). – С. 46-49.
28. Стратегічне управління ризиками на підприємстві / І. М. Посохов [та ін.] // Стратегія підприємства: підприємницький контекст : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 17 листопада 2017 р. – Київ : КНЕУ, 2017. – С. 41-42.
29. Сучасні тенденції міжнародних економічних відносин. Економічна інтеграція України у світове господарство : кол. монографія / І. М. Посохов [та ін.] ; ред. І. М. Посохов [та ін.] ; Харківський політехнічний ін-т, нац. техн. ун-т. – Харків : НТУ "ХПІ", 2016. – 450 с.
30. Рульєв В. А. Менеджмент / В. А. Рульєв, С. О. Гуткевич. – К.: ЦУЛ, 2011. – 312 с.
31. Стрельбіцька Н. Є. Інтегрований ризик-менеджмент – сучасний підхід до управління ризиками / Н. Є. Стрельбіцька, Д. І. Боднар // Управління проектами та розвиток виробництва. – 2011. – № 4. – С. 111-118.
32. Сучасні технології управління розвитком підприємств України: механізми, реалії, перспективи : колект. монографія / Н. Р. Балук та ін. ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Т. В. Гринько ; Дніпропетр. нац. ун-т ім. Олеся Гончара. – Дніпропетровськ : Біла К. О. [вид.], 2016. – 503 с.

33. Фатхутдинов Р. А. Производственный менеджмент / Р. А. Фатхутдинов. – СПб: Питер, 2014. – 494 с.
34. Циба Т. Є. Діалектика економічного розвитку та його сучасні концепції / Т. Є. Циба // Регіональні перспективи. – Кременчук. : Асоціація «Перспектива», 2004. – № 3-5 (40-42). – С. 117-120.
35. Шатохін А. Л. Сутність та складові елементи механізму управління економічною безпекою підприємства / А. Л. Шатохін, Т. Б. Ігнашкіна // Бізнес Інформ. – 2014. – № 3. – С. 396-402.
36. Шимановская-Діанич Л. М. / Організаційно-економічний механізм управління розвитком підприємств та організацій споживчої кооперації України : теорія і практика : монографія / Л. М. Шимановская-Діанич, А. В. Власенко. – Полтава : ПУЕТ, 2010 – 341 с.

ЗМІСТ

Калініченко Л.Л. Актуальні проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку підприємств будівельної галузі.....	3
Аванесова Н. Е. Механізм регулювання корупційних ризиків у сучасному бізнес-середовищі.....	10
Александрова О. Ю. Теоретико-методологічні основи економічної безпеки в територіальному вимірі.....	20
Благой В. В., Блага В. В. Вплив екологічних фінансових інструментів на розвиток економіки регіонів.....	31
Боровик Ю. Т. Проблеми забезпечення організованості виробничих систем у будівництві.....	41
Бучковська С. А. Тенденції та перспективи розвитку ринку готельних послуг.....	50
Гелеверя Є.М. Теоретичні засади та світовий досвід реформування і модернізації житлово-комунального господарства.....	60
Гриценко Н.В. Удосконалення конструктивного управління вирішення конфлікту в умовах динамічного середовища.....	64
Дейнека О. Г. Реалізація програми структурної реформи залізничного транспорту України.....	74
Євсєєва О.О. Теоретико-практичні підходи до визначення категорії підприємства в умовах динамічного розвитку законодавчого середовища обліково-звітної діяльності суб'єктів господарювання.....	83
Журавель К.В. Статистичний аналіз грошових потоків підприємства залізничного транспорту.....	96
Карюк А. О. Заходи щодо економії електроенергії на підприємствах та шляхи підвищення енегroeфективності.....	108
Кильницька Є. В. Формування диференційованої системи штрафних санкцій.....	118
Кірдіна О.Г. Інтелектуалізація сучасного бізнесу в умовах глобальної економіки.....	121
Колмакова О. М. Енергетична безпека України: економічний аспект.....	130
Косич М. В. Вплив розвитку конкуренції та монополії на конкурентоспроможність держави.....	141
Котик В. В. Сучасні підходи щодо стратегії розвитку інноваційно-інвестиційного клімату залізничного транспорту.....	151
Котик В. О. Побудова оптимальної моделі реформування та реструктуризації залізничного транспорту в Україні.....	160
Краснокутська Ю. В. Дослідження моделей відносин учасників ринку трудових ресурсів	169

Крихтіна Ю. О. Управління ризиками стратегічного розвитку ПАТ «Українська залізниця».....	183
Лисьонкова Н. М. Процес управління витратами в системі оцінювання ефективності діяльності промислового підприємства.....	195
Масалигіна В. В. Огляд та аналіз визначення понять "нерухоме майно" та "нерухомість" в нормативно-законодавчих актах України та зарубіжних країн.....	206
Машошина Т.В. Економічне обґрунтування необхідності адаптації системи ціноутворення в будівництві до умов сучасного динамічного середовища.....	214
Пакуліна А. А., Пакуліна Г.С. Механізм державно-приватного партнерства в управлінні розвитком економіки Харківської області.....	225
Погасій С. О. Використання інформаційних систем і технологій – необхідна умова ефективної роботи туристських підприємств в сучасних умовах.....	235
Позднякова Л. О. Особливості проведення реформування залізничного транспорту України.....	247
Польова В. В. Віртуалізація інтелектуального бізнесу в умовах становлення індустрії 4.0: виклики та перспективи.....	257
Жадан Ю. В. Формування стратегії управління ризиками на підприємствах олійно-жирової галузі.....	265
Радионова Л. А. Концепт «жизнеспособный город» в условиях локальной динамики: теоретико-методологические основы.....	274
Радіонова О. М. Ефективність організації роботи персоналу в туристичному бізнесі.....	283
Смачило В. В. Ефективність управління кадровим потенціалом на підприємстві.....	293
Тимофєєва Т. О. Кадрова безпека як запорука забезпечення економічної безпеки залізничного транспорту.....	298
Тройникова Е.Н. Оценка экономической эффективности мест пересечения транспортных потоков	306
Уткіна Ю. Н. Глобалізаційні аспекти забезпечення конкурентостійкості підприємств.....	316
Федорова В.А. Совершенствование методического подхода к оценке имиджа банка.....	325
Фролов А.И. Экономика и нравственность (этика): аспекты взаимодействия.....	334
Халіна В.Ю. Концептуальні засади адаптивного розвитку.....	344

НОТАТКИ

НОТАТКИ

НОТАТКИ

Наукове видання

Ефективність сучасного бізнесу в умовах динамічного середовища

Монографія

за заг. ред. д-ра екон. наук, професора *Л. Л. Калініченко*

Редактор: канд. екон. наук,
доцент кафедри економіки ХНУБА
Пакуліна А. А.

Макетування: канд. екон. наук,
викладач кафедри економіки ХНУБА
Польова В. В.

Матеріали опубліковані в авторській редакції

Підписано до друку 3.05.2018 Формат 60х90/16.

Папір офсетний. Друк цифровий.

Ум. друк. арк. 18,0. Облік.-вид. арк. 22,5.

Тираж 40 прим. Зам. № 13/06/18.

Видавець і виготовлювач: ФОП Панов А. М.,
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників
і розповсюджувачів видавничої продукції
серія ДК № 4847 від 06.02.2015 р.
м. Харків, вул. Жон Мироносиць (Раднаркомівська), 10, оф. 6
тел. +38(057) 714-06-74; +38(057) 976-32-87
copy@vlavke.com, <http://vlavke.com.ua>